

Nr 89

Av herr Lundberg, om anställande av förste underläkare vid plastikkirurgiska kliniken och ögonkliniken vid akademiska sjukhuset i Uppsala.

Under punkt 64. Akademiska sjukhuset i Uppsala: Avlöningar till läkare, elfte huvudtiteln, redovisas bl. a. sjukhusdirektionens hemställan om nya läkartjänster vid sjukhuset. I anslutning därtill framhåller kanslern för rikets universitet angelägenheten av »att undervisningssjukhusen är utrustade med personella resurser, som på ett tillfredsställande sätt tillgodoser såväl sjukvårdens som undervisningens och forskningens krav. I jämförelse med andra undervisningssjukhus är akademiska sjukhuset underdimensionerat och svagt urustat med avseende å underläkarorganisationen. Fasta underläkarbefattningar saknas sålunda vid ett flertal kliniker med påföljd, att betydande svårigheter föreligger för överläkarna vid dessa kliniker att på ett tillfredsställande sätt fylla sina uppgifter. En dylik anordning kan icke anses godtagbar». Kanslern tillstyrker, »att underläkarorganisationen vid sjukhuset erhåller en rimlig förstärkning i nära anslutning till direktionens därom framställda förslag».

Trots sjukhusdirektionens rimliga och begränsade hemställan om läkartjänster, som måste betecknas som ett minimum för sjukvård, har departementschefen begränsat antalet tjänster mycket kraftigt. Detta fastän departementschefen medger att klinikerna har färre underläkare än motsvarande i storlekshänseende jämförbara avdelningar vid kommunala sjukhus och landstingssjukhus och att en jämförelse med landets övriga undervisningssjukhus även visar, att sjukhuset i förhållande till patientomsättningen och antalet vårdplatser har ett ringa antal läkare. Vid en del kliniker kan man ur de sjukas synpunkt använda mycket starka ord för att rätt beteckna ett förtvivlat läge. Detta gäller kanske främst plastikkirurgiska avdelningen, men även ögon- och andra avdelningar.

Den plastikkirurgiska avdelningen vid sjukhuset har varit i funktion under fem år. Under denna tid har tillströmningen av patienter oavbrutet ökat, och verksamhetens omfattning i jämförelse med landets övriga plastikkirurgiska avdelningar framgår av nedanstående uppgifter om:

Antalet vårdade på plastikkirurgiska avdelningar 1955

Serafimerlasarettet, Stockholm	418	patienter
S:t Görans sjukhus, Stockholm	509	»
Allmänna sjukhuset, Malmö	471	»
Akademiska sjukhuset, Uppsala	738	»

På de tre först nämnda avdelningarna tjänstgör en överläkare jämte en eller två underläkare med specialistkompetens. Därtill kommer, att på de sjukhus till vilka dessa avdelningar äro knutna, sköter självständigt arbetande kirurg den lidskrävande, rekonstruktiva handkirurgien, vilken vid akademiska sjukhuset utföres på plastikkirurgiska avdelningen. Ingen av de nämnda avdelningarna belastas heller i samma utsträckning som den i Uppsala med svårartade brännskador.

Vid årsskiftet 1955/56 utgjorde antalet patienter på väntelista för intagning i Uppsala 405, ett klientel som i sig bl. a. innefattar de mest svårartade yttre missbildningar och invaliditetstillstånd efter skador. På grund av det stora antal akuta skador som kräva omedelbar intagning kan väntetiden f. n. uppskattas till ca två år.

Trots den stora tillströmningen, delvis beroende av att plastikkirurgiska kliniken i viss mån har karaktären av riksklinik (speciellt måste Norrland räknas som upptagningsområde), fick avdelningen sin första fasta läkartjänst först den 1 juli 1955 genom att en överläkartjänst tillsattes. Men vid kliniken saknas underläkare. Även om en av de förnämsta plastikkirurger och brännskadespecialister bekläder överläkarposten, har tillströmningen av patienter och den därmed följande arbetsbördan blivit övermäktig, och ingen med ansvar för sjukvård kan stå till svars med detta förhållande. En omedelbar rättelse av de angivna förhållandena är påkallad, men en tidsutdräkt till den 1 juli 1956 med tillsättandet av en underläkartjänst torde vara oundviklig, såvida icke Kungl. Maj:t i avvaktan därpå kan inrätta en extra läkartjänst.

Det utmärkande för plastikkirurgen är de rekonstruktiva uppgifterna, vilkas syfte är att häva den invaliditet, som åtföljer medfödda missbildningar eller senare i livet förvärvats genom sjukdom eller yttre skador, som förorsakat defekter eller vanställande deformitet. Det kan gälla missbildningar i ansiktet, gomskador och därmed följande talbesvär, det gäller olycksfallsskador och att genom transplantation av hud, senor och skelettdelar återställa kroppens olika funktioner etc. Speciellt gäller det att kunna bota barn, innan groteska missbildningar orsakat alltför stor skada psykiskt och fysiskt.

Men även skogsarbete, industri, trafik etc. skapar olycksfall och skador, som kräver plastikkirurgisk sakkunskap för att hindra invaliditet m. m. De ekonomiska konsekvenserna härav i form av minskade vårdkostnader och ökad prestationsförmåga skall man inte heller bortse ifrån.

Brännskadorna tillhör också arbetsområdet, speciellt de av mera komplicerad art. Genom operativa ingrepp kan smärtor lindras och läkning ske av de svårartade brännskador, som endast för några år tillbaka betecknades som dödsskador. Möjligheterna till att kunna rädda dessa liv är koncentrerade till ett fåtal specialister, och överläkaren vid plastikkirurgen i Uppsala tillhör de förnämsta. Men därmed har även följt, att svårbehandlade och arbetskrävande olycksfall i stor utsträckning söker vård i Uppsala. Även ur militär beredskapssynpunkt kan erinras om att det har beräknats att 60

procent av alla bombskador utgjorde brännskador. Om man räknar med de nya förstörelsemedlen, torde brännskadornas procentuella andel ytterligare stiga.

Att under dessa förhållanden låta underläkartjänsten vid plastikkirurgiska kliniken anstå ytterligare ett år skulle ur både medicinsk, den civila och militära sjukvårdens och psykisk synpunkt kunna betecknas som betänkligt och som cynisk likgiltighet gentemot olyckliga, sjuka och många gånger missbildade och missanpassade människor. Med hänsyn härtill synes det oundgängligen erforderligt, att en underläkarbefattning tillkommer vid plastikkirurgen i Uppsala från den 1 juli 1956.

Besöksfrekvensen vid ögonkliniken har visat en ständigt stigande tendens och har under 1955 uppgått till ca 15 000, varav 10 000 nybesök. Ögonklinikens läkare har icke ökat i antal i samma grad. Likaså har antalet medicine kandidater höjts från 30 till 48 utan att läkarantalet ökats. En utökning av underläkarna är nödvändig för både sjukvårdens och den akademiska undervisningens del; likaså har arbetsuppgifternas mångfald berövat klinikens läkare tid och krafter till det forskningsarbete, som bör tillhöra underläkartjänst vid en undervisningsklinik.

Väntetiden vid polikliniken är lång och påfrestande för patienterna, och bristen på underläkare medför att en beskärning av patienttillströmningen kan befaras om inte riksdagen beslutar att tillsätta ytterligare en underläkare vid denna klinik. Statskontoret och universitetskanslern har även förordat en utökning av underläkarna vid ögonkliniken, men trots detta har departementschefen icke upptagit tjänsten i sitt förslag.

Ögonsjukdomar och ögonskador tillhör även de sjukdomar där snabb och tillförlitlig sjukvård är av avgörande betydelse. Ögonskador och rädslan för blindhet är även ur både medicinsk som psykisk synpunkt av den art, att varje tidsspillan kan äventyra synförmågan och i många fall medföra en alltför hård psykisk påfrestning.

Då läget vid ögonkliniken är sådant, att dels en begränsning av patienttillströmningen kan bli en nödvändighet, och dels att den bristande tiden för forskningsarbetet kan medföra svårigheter att få behålla kompetenta läkare kvar vid kliniken, är behovsgraden sådan, att en underläkartjänst bör inrättas från den 1 juli 1956.

Även om de andra av sjukhusdirektionen föreslagna men av Kungl. Maj:t icke upptagna nya läkartjänsterna kan betecknas som brådskande och absolut nödvändiga, torde dock underläkarbefattningarna vid plastikkirurgiska kliniken och ögonkliniken stå i särklass.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes,

att riksdagen, utöver de av Kungl. Maj:t föreslagna nya läkarbefattningarna vid akademiska sjukhuset i Uppsala, måtte besluta

1. att vid plastikkirurgiska kliniken från den 1 juli 1956 anställs en förste underläkare och att anslaget uppräknas med 22 320 kronor, samt

2. att vid ögonkliniken från den 1 juli 1956 får anställas en förste underläkare och att anslaget uppräknas med 22 320 kronor.

Stockholm den 24 januari 1956

John Lundberg